

บทคัดย่อ

บทคัดย่อวิทยานิพนธ์ เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของ
ความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์เกษตร

การผลิตและการตลาดไข่ไก่ในจังหวัดเชียงใหม่

โดย

นายทรงเกียรติ ฤกษ์ธร

พฤษภาคม 2543

ประธานกรรมการที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์จกณีย์ เกิดพิบูลย์

ภาควิชา/คณะ : ภาควิชาเศรษฐศาสตร์และสหกรณ์การเกษตร คณะธุรกิจการเกษตร

การศึกษาเรื่องการผลิตและการตลาดไข่ไก่ในจังหวัดเชียงใหม่ มุ่งประเด็นความ
สนใจศึกษาปัจจัยทางด้านสังคมและปัจจัยทางด้านการผลิตของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ใน
จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจะทราบถึง 1) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลผลิตไข่ไก่ของ
เกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่ 2) ลักษณะและภาวะการตลาด ตลอดจนความเคลื่อนไหวราคา
ไข่ไก่ในจังหวัดเชียงใหม่ ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ประกอบด้วย ข้อมูลปฐมภูมิที่ได้จากการ
สัมภาษณ์เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่จำนวน 48 ราย สำหรับข้อมูลทางด้านการตลาดได้จากการ
สัมภาษณ์พนักงานบริษัทและผู้ประกอบการ ส่วนข้อมูลทุติยภูมิเกี่ยวกับราคาไข่ไก่ เพื่อใช้
วิเคราะห์ความเคลื่อนไหวราคา ได้รวบรวมจากหน่วยงานต่าง ๆ ดังนี้ คือ บริษัทลานนาสถิติ
ในเครือเจริญโภคภัณฑ์ สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเชียงใหม่ และสำนักงานเศรษฐกิจการ
เกษตรภาคเหนือ ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

การประกอบอาชีพเลี้ยงไก่ไข่ เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ไม่จำเป็นต้องมีการศึกษาสูง
และไม่จำกัดเพศก็สามารถเลี้ยงไก่ไข่ได้ เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ส่วนใหญ่มีที่ดินเป็นของตนเอง
และส่วนมากอยู่ในวัยกลางคน เนื่องจากอาชีพการเลี้ยงไก่ไข่เป็นอาชีพที่ต้องใช้เงินลงทุนมาก
พอสมควรสำหรับเกษตรกรโดยทั่วไปและเป็นการลงทุนในระยะยาว ดังนั้นปัจจัยเกี่ยวกับที่ดิน
ทุนและแรงงาน ถือเป็นปัจจัยทางด้านความพร้อมของเกษตรกร

การตัดสินใจเข้าสู่อาชีพการเลี้ยงไก่ไข่ของเกษตรกร เนื่องจากเกษตรกรมองเห็นว่าโอกาสสร้างรายได้ให้สูงมีมาก และเกษตรกรส่วนใหญ่ประสบปัญหาราคาและตลาดสินค้าเกษตรชนิดอื่นไม่แน่นอน ซึ่งเกษตรกรส่วนมากประกอบอาชีพเกษตรผสมผสานและอาชีพการเลี้ยงไก่ไข่สามารถเสริมเข้ากับอาชีพหลักได้เป็นอย่างดี โดยการเลี้ยงไก่ไข่ภายใต้ระบบสัญญาผูกพันที่อำนวยความสะดวกประโยชน์ให้แก่เกษตรกรทางด้านปัจจัยการผลิต การมีตลาดและราคาที่แน่นอน ซึ่งเกษตรกรรับภาระความเสี่ยงทางด้านการผลิตเพียงประการเดียว

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อปริมาณผลผลิตไข่ไก่ที่สำคัญคือ จำนวนไก่ไข่เริ่มเลี้ยง ค่าอาหารปัจจัยสิ่งแวดล้อมคือโรงเรือนระบบปิด และปัจจัยแรงงานตามลำดับ

การกระจุกตัวของอุตสาหกรรมโดยวิธีวัดค่า Herfindahl Summary Index (HSI) มีค่าเท่ากับ 0.54 แสดงว่าลักษณะโครงสร้างการตลาดเป็นตลาดแข่งขันกึ่งผูกขาด มีการรวมกลุ่มกันของผู้ประกอบการรายใหญ่ในนามชมรมผู้เลี้ยงไก่ไข่เชียงใหม่ โดยมีบริษัทในเครือเจริญโภคภัณฑ์และบริษัท อาร์.พี. เอ็ม ฟาร์มแอนดฟีต เป็นผู้นำด้านราคาเนื่องจากมีส่วนแบ่งการตลาดสูงสุดร้อยละ 28.70 และ 25.11 ตามลำดับ

ส่วนเหลือมการตลาดไข่ไก่เท่ากับ 0.64 บาท/ฟอง หรือคิดเป็นร้อยละ 28.70 ของราคาขายปลีก เนื่องจากตลาดไข่ไก่มีผู้ประกอบการหลายระดับทำหน้าที่กระจายผลผลิตไข่ไก่จากฟาร์มผู้ผลิตไปยังผู้บริโภคซึ่งแต่ละขั้นตอนมีค่าใช้จ่ายการตลาดและผลกำไรของผู้ประกอบการเกิดขึ้น

สำหรับการเคลื่อนไหวของราคาไข่ไก่มีอิทธิพลของแนวโน้มระยะยาวโดยราคาไข่ไก่จะเพิ่มขึ้นเดือนละ 0.001859 บาท/ฟอง ราคาจะสูงสุดในเดือนสิงหาคมและต่ำสุดในเดือนมีนาคม เพราะเดือนสิงหาคมมีพายุฝนเกิดขึ้นบ่อยทำให้ปริมาณไข่ไก่ลดลงและเดือนมีนาคมราคาไข่ไก่ตกต่ำเนื่องจากปริมาณไข่ไก่สะสมจากช่วงฤดูหนาว และเข้าสู่ช่วงการปิดภาคเรียน ความต้องการไข่ไก่ในโรงเรียนและสถาบันการศึกษาลดลง สำหรับเหตุการณ์ไม่ปกติ เช่น สถานการณ์ชายแดนกับประเทศพม่าส่งผลกระทบทางบวกต่อราคาไข่ไก่เท่ากับ 0.0772 บาท/ฟอง ส่งผลกระทบทางลบต่อราคาไข่ไก่เท่ากับ 0.0686 บาท/ฟอง และในช่วงเวลาที่ทำการศึกษา ไม่ปรากฏอิทธิพลของวัฏจักร

ข้อเสนอแนะสำหรับเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ในอนาคต ควรเลี้ยงไก่ไข่ในโรงเรือนระบบปิดควบคุมอุณหภูมิ ซึ่งต้นทุนการผลิตไข่ไก่จะต่ำกว่าและไข่ไก่ให้ผลผลิตสม่ำเสมอ ตลอดปี สำหรับเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่รายใหม่ควรเลี้ยงไก่ไข่ภายใต้ระบบสัญญาผูกพัน เกษตรกรจะได้

รับประโยชน์จากการถ่ายทอดวิทยาการ เทคโนโลยี ปัจจัยการผลิต การตลาดและราคาซึ่งเป็นการลดความเสี่ยงสำหรับเกษตรกรรายใหม่

สำหรับการแก้ไขปัญหาด้านการตลาดไข่ไก่ ควรขยายฐานการบริโภคไข่ไก่โดยการประชาสัมพันธ์และรณรงค์ให้มีการบริโภคไข่ไก่เพิ่มขึ้น โดยเน้นให้เห็นคุณค่าทางโภชนาการของไข่ไก่